

Кучма Ольга Леонідівна,
Доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри трудового права та права соціального забезпечення
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Деякі особливості правовідносин у сфері соціального страхування на випадок безробіття ВПО та сприянні у їх працевлаштуванні

Держава, з метою підтримки внутрішньо переміщених осіб та сприянню їх працевлаштування, передбачає у нормативно-правових актах певні особливості правового регулювання для даних осіб, в тому числі, при отриманні ними допомоги по безробіттю. Також держава заохочує роботодавців приймати на роботу внутрішньо переміщених осіб, сплачуючи їм відповідну компенсацію. Наразі Кабінетом Міністрів України розроблено проєкт постанови «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» (далі – проєкт постанови) [1].

Проєктом постанови передбачено внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України «Про особливості реалізації державної політики у сферах зайнятості та загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття під час воєнного стану та після його припинення або скасування» [2], зокрема встановлено можливість подання в електронній формі засобами Порталу Дія та мобільного додатка Порталу Дія заяв про надання (поновлення) статусу зареєстрованого безробітного, призначення (поновлення) виплати допомоги по безробіттю та припинення реєстрації безробітного, спрощення порядку проведення профілювання, внутрішньо переміщених осіб з числа осіб з інвалідністю. Також позитивним є зняття обмеження у 2 роки для надання документів про страховий стаж та заробітну плату, які впливають на тривалість виплати та розмір допомоги.

Також проєктом постанови передбачається внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання роботодавцю компенсації витрат на оплату праці за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні» [3], серед яких варто відзначити збільшення до 6 місяців періоду, протягом якого роботодавцю компенсують витрати за працевлаштування внутрішньо переміщеної особи з числа осіб з інвалідністю. Разом з тим, правовідносини щодо компенсації витрат роботодавцям за працевлаштувану ВПО показали на ряд прогалин у правовому регулюванні і у проєкті зазначені вже не три, а одинадцять підстав, коли не надається зазначена компенсація. Однією із нових підстав для відмови у наданні компенсації є відсутність коштів на фінансування компенсації витрат, передбачених на такі цілі в бюджеті Фонду, протягом строку розгляду рішення про надання або відмову в наданні компенсації витрат. В даній нормі вбачається певна дискусійність. Адже дещо дискримінаційним є підхід, коли право на певну компенсацію роботодавець має в залежності від того, будуть на час його звернення кошти у Фонду чи ні. Якщо вже держава вирішила заохотити роботодавців працевлаштовувати ВПО, то право на отримання компенсації може залежати від документів, які підтверджують відповідні юридичні факти як працівника так і роботодавця, строків звернення, інших дій роботодавця. Факт наявності коштів у Фонду може впливати на те, чи може Фонд наразі виконати своє зобов'язання при наявності підстав чи виконає своє зобов'язання пізніше у зв'язку з відсутністю коштів протягом строку розгляду рішення про надання або відмову в наданні компенсації. Проте, відмовляти у виплаті компенсації тому що роботодавець звернувся «в невдалий час» до Фонду досить дискусійно. Роботодавець не повинен нести тягар негативних наслідків нестабільного фінансування, оскільки від роботодавця, який вчасно і у

повному обсязі здійснює перерахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, не залежить стабільність фінансування Фонду.

Література:

1. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України : проект постанови від 29.08.2023 р. №4702-02/45743-03 : Кабінет Міністрів України. URL: <https://spo.fpsu.org.ua/laws/proyekt-postanovy-kabinetu-ministriv-ukrayiny-pro-vnesennya-zmin-do-deyakih-postanov-kabinetu-ministriv-ukrayiny-2515/> (дата звернення 22.09.2023)

2. Про особливості реалізації державної політики у сферах зайнятості та загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття під час воєнного стану та після його припинення або скасування : постанова від 21.06.2022 р. №735 : Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/735-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 22.09.2023)

3. Про затвердження Порядку надання роботодавцю компенсації витрат на оплату праці за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні : постанова від 20.03.2022 р. №331 : Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 22.09.2023)